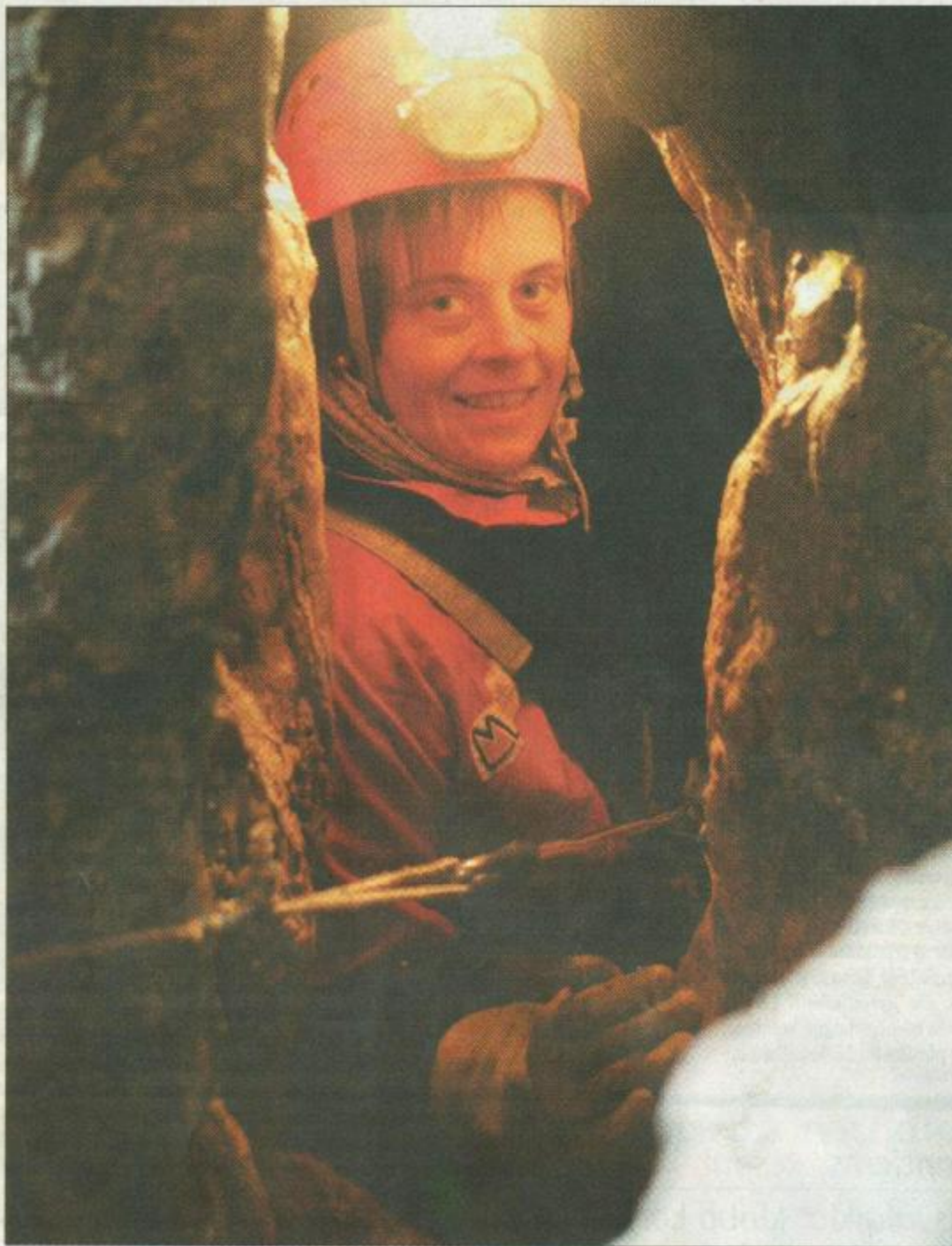

Urvotyryninkams grožis - ir tamsoje

Jei juos pavadintume urviniais, jie nesupyktų. Mat speleologija - mūsų rašinio herojų aistra, vedanti į drėgnus, purvinius, vėsius urvų labirintus ir požeminių vandenų pasaulį. Ši tamsos karalystė - nuolatinė speleologų atradimų erdvė. Lietuvos speleologų rekordininkė Irena Gudaitienė pažymi, kad urvas atsiveria ne kiekvienam. Praėjusiais metais I. Gudaitienė tapo speleotechnikos varžybų Panevėžyje nugalėtoja moterų kategorijoje. 2003-iaisiais ji tarp šalies dailiosios lyties atstovių pasiekė nusileidimo gilyn rekordą: Iljučinskajos urvuose, Kaukaze, moteris nusileido į 980 metrų žemės gelmes.

Goda JUOCEVIČIŪTĖ, 27p.

Irenai Gudaitienei urvotyra hobiu tapo dar studijų laikais
Vidmanto Balkūno nuotr.

Urvotyryninkai grožio randa ir tamsos pasaulyje

Jei juos pavadintume urviniais, jie nesupyktų. Mat speleologija - mūsų rašinio herojų aistra, vedanti į drėgnus, purvinius, vėsius urvų labirintus ir požeminių vandenių pasaulį. Ši tamsos karalystė - nuolatinė speleologų atradimų erdvė. Lietuvos speleologijų rekordininkė Irena Gudaitienė pažymi, kad urvas atsiveria ne kiekvienam.

Speleologė Irena Gudaitienė urvuose atranda nekasdieniško grožio
Sauliaus Venckaus nuotr.

Urvotyryninkai tamsiuose požemiuose įsirengia stovyklavietes, kur nakvoja, ilsisi ir stiprinasi
Vidmanto Baikūno nuotr.

Godą JUOCEVIČIUTĖ

Praejusiais metais I.Gudaitienė tapo speleotechnikos varžybų Panevėžyje nugalėtoja moterų kategorijoje. 2003-iaisiais ji tarp šalių dailiosios lyties atstovių pasiekė nusileidimo gilyn rekordą: Iliuchinskajos urvuose, Kaukaze, moteris nusileidė į 980 metrų žemės gelmes. Šiandien Irenai tik šypsena kelia ekskursijos po urvus, kai turistus lydi gidas ir jiems nereikalingas specialus pasirengimas.

Erdvės prilygsta aikštėms

"Speleologų kelionės - ne pasiukščiojimas urvais. Joms reikia psichologinio ir fizinio pasirengimo. Lendama ne į lapės olą: urvuose atsiveria erdvės, plotu prilygstančios aikštėms. Būna ir labai siaurų plyšių, kur vos galima pralįsti. Požemiuose telkšo ežerai, teka upės, šniokščia kriokliai", - pasakoja Lietuvos speleologų klubo "Aenigma" narė I.Gudaitienė.

Anot jos, kai lietuvių speleologai žiūrėjo Holivudo filmą "Urvas", nesulaikė juoko matydami po urvus landžiojančias pusnuogės merginas nepriekaištingomis šukuosenomis. "Ekspedicijose vienas kitą pažįstame be kasdienių kaukių ir makiažo", - kvatojo 34 metų moteris, kuriai urvotyra hobiu tapo dar studijų laikais. "Urvas atsiveria ne kiekvienam. Čia reikia prisitaikyti prie kasdienybės neįprastų gamtos sąlygų", - tvirtina aktyvaus poilsio mėgėja ir organizatorė I.Gudaitienė.

Atradimų būseną

"Mums, speleologijos mėgėjams, tai pusiau mokslas, pusiau sportas. Tyrinėjame neatrastą urvų pasaulį. Keliaujame urvų labirintais, bandomė skverbtis į požemių gelmes, nardome po žeminius vandenis. Ieškome naujų kelių. Jie registruojami kaip šalies ir speleologų klubo geografinis atradimas", - pasakoja I.Gudaitienė.

Lietuvių speleologams priklauso du atradimai Kryme, pavadinti Venta ir Sezamu. "Giliausias pasaulio urvas dar neatrastas. Gali būti, kad net žinomi urvai yra gilesni, nei manomė, tiesiog dar gali būti neatrasti nišų, vedančių gilyn. Speleologai visuomet yra atradimų kelioje", - sakė I.Gudaitienė, savo pomėgį vadinanti atradimų romantika.

Per 12 metų jos sukaupė speleologinių ekspedicijų kolekciją - kelios dešimtys kelionių po urvus. Moteris su urvotyryninkais stovyklavo buvusios Sovietų Sąjungos ir Europos kalnų urvuose. Kalbėda-

ma apie keliones po urvus, ji neretai mini epitētą "gražus". Dažnas, nepabuvęs žemės gelmėse, stebisi, koku grožiu gali vilioti amžinai tamsios, purvinos, drėgnos, vos iki kelių laipsnių virš nulio įšalčios požeminės erdvės. "Keliamam visuomet ieškome gražių vaizdų. Tai įvairios perėjos, taip pat oliuonų dariniai, kurie būna įvairiausių spalvų ir formų - panašūs į augalų žiedus, išraižytus liežuvius, varveklus", - įspūdiškai dalijosi I.Gudaitienė. Moteris pastebėjo, kad kai kurie dariniai urvuose tokie trapūs, jog nuo didesnio skersvėjo ar menkiausio prisilietimo gali subyrėti. "Pradedančius urvotyryninkus mokome etikos, kad nesuniokotų tūkstantmečių darinių. Kai kurie urvai pasakelbi drausimais, o speleologų maršrutus turi "palaiminti" vietinės saugos tarnybos", - aiškino I.Gudaitienė. Įspūdingiausių darinių vaizdą Irena pamena aptikusi Krymo stalaktitų urvuose.

Stichijų ir labirintų keliais

Prancūzijos Parmelano karstinio rajono urvuose speleologijos aistrauolė sužavėjo požeminių vandenių stichija. "Užkoję į kalną leidomės žemyn pro dideles kaskadas. Apačioje tekejo srauni kalnų upė. Ja plaukėme, bridome, ejomė krantais, kol galų gale upė iš išplaukėme į lauką", - pamena nuotyki I.Gudaitienė.

Urvotyryninkus traukia ir požeminiai keliai, kuriuos derėtų vadinti labirintais. "Vanduo per milijonus metų išgraužia uolienas, taip susidaro labirintai - tarsi medžio šaknys. Juose lengva paklysti. Tarp speleologų entuziastų nemažai ir moterų, tačiau I.Gudaitienė pastebi, kad jos greičiau šį užsiėmimą meta, ypač kai sukuria šeimą. "Geraiusia, kad šeimoje ne vienas turėtum tokį pomėgį", - šypsosi Irena. Jos vyras Aidas Gudaitis - taip pat urvotyryninkas, vadovauja speleologų klubui "Aenigma". I.Gudaitienė neslepia, kad su būsimu vyru ir susipažino urvuose. Irenos vyro bro-

lis Linas ir sesuo Eglė taip pat užsiima urvotyra, jų tėvas Vytautas Gudaitis - garsus speleologas, ne tik Lietuvoje, bet ir anuometinėje Sovietų Sąjungoje išpopuliarinęs nardymą urvų sifonuose ir požeminio pasaulio filmavimo meną.

Gyvenimo ritmas požemiuose

Ilgiausia speleologė I.Gudaitienės kelionė, praleista po žeme, truko 6 paras. Tuomet ekspedicijos dalyviai vingiuoja Ukrainos Optimističeskajos urvo labirintais. Bendras visų šio urvo atšakų ilgis - 230 kilometrų, o speleologų komanda iš viso įveikė apie poras dešimčių kilometrų atstumą.

Tačiau net ir kelios paros, pra-

leistos be dienos šviesos, keliautojų nebaugina. "Nors saulės šviesos nematomė, stengiamės dirbtinai laikytis įprasto ritmo. Rytą keliamės, naktį miegame. Aukštai kalnuose mažiau deguonies, dėl to pirmą dieną nusileidę į urvus ir ten aklimatizuodamiesi neatliekame sunkių darbų, - apie gyvenimą požemiuose pasakoja I.Gudaitienė. - Stovyklavietes urvuose įkuriame mažiau drėgnose ir ramesnėse, toliau nuo triukšmingų krioklių esančiose vietose.

Miegame paprastai keliaviečiuose miegmaišiuose, nes taip šilčiau".

Patyrusi speleologė sako, kad keliaujant po urvus tyko pavojus susalti, todėl privalomi šilumą saugantys ir drėgmės nepraleidžiantys drabužiai, guminiai batai. Nuo galvos traumų saugo šalmai, o lipant ir leidžiantis naudojama speciali įranga, virvės. Šiuo inventoriumi naudotis ir ekstremalias situacijas įveikti naujokai mokosi dar prieš kelionę speleologų mokykloje.

SPELEOLOGIJA

Tai urvų tyrinėjimo mokslas, kitaip dar vadinamas požemine geografija. Urvotyryninkai, tyrinėjantys urvų augmeniją ir gyvūniją, vadinami speleologais biologais, kiti užsiima archeologija, geologija. Speleologijos tikslai gali būti ir praktiniai, pavyzdžiui, urvuose ieškoma geriamojo vandens.

RSPUBLIKA pristato

Tarptautinis muzikos Festivalis

Vilnius Rock Fest 2006

Liepos 01, 02

URIAH HEEP
Budka Suflera

BUDGIE Yardbirds Freedom Call
Dr.Feelgood Jackie McAuley ir kiti ...

bilietai užsakymas tel. 233 6466 ir www.hobee.it

MARR RESIDENCE HOTEL www.annonas.lt
ARKKUS
TIGRAS
www.minibus.lt
BPC
CONTI
geras